

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Lucie Trejbalové a soudců Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Zdeňka Macháčka ve věci

žalobce: X, narozen X
státní příslušník Ukrajiny
trvale bytem X
bytem X
zastoupen advokátem Mgr. Janem Arnsteinem
sídlem Petrské náměstí 1186/1, Praha 1

proti

žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Libereckého kraje**
sídlem Dr. E. Beneše 24, Liberec

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované spočívajícím ve vrácení žádosti o dočasnou ochranu jako nepřijatelné žalobci dne 11. 5. 2022 pod č. j. X

takto:

- I. Zásah žalované spočívající ve vrácení žádosti o dočasnou ochranu jako nepřijatelné žalobci dne 11. 5. 2022 pod č. j. X byl nezákonný. Žalované se přikazuje, aby obnovila stav před vrácením žádosti o dočasnou ochranu žalobci.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu řízení částku 13 600 Kč, k rukám jeho právního zástupce Mgr. Jana Arnsteina, advokáta, ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobou podanou původně proti Ministerstvu vnitra dne 24. 5. 2022 se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí pod č. j. X, kterým mu byla dne 11. 5. 2022 vrácena jeho žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelná, neboť nebylo prokázáno, že žadatel je osobou podle § 3 zákona [pozn. soudu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace (dále jen „Lex Ukrajina“)].
2. Žalobce popsal, že dne 11. 5. 2022 v zastoupení navštívil odbor cizinecké policie, pracoviště pobytu cizinců v Liberci, za účelem podání žádosti o poskytnutí dočasné ochrany podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. Nejprve byl nrap. šťastnou odmítnut, neboť jde o řízení podle Lex Ukrajina a k podání žádosti je příslušný odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Žalobce trval na tom, že podle § 6 odst. 1 písm. a) bod 2. zákona o dočasné ochraně je příslušný odbor cizinecké policie krajského ředitelství, v tomto případě Libereckého kraje. Poté byl jmenovanou zaměstnankyní telefonicky informován, že žádost může podat u kolegů v Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině (dále jen „krajské asistenční centrum“). Zde žalobce dalšímu zaměstnanci příslušného odboru cizinecké policie výslovně sdělil, že chce podat žádost dle uvedeného ustanovení zákona o dočasné ochraně, nikoli žádost v režimu Lex Ukrajina, neboť důvodem žádosti je sloučení žalobce s družkou, paní L. B., občankou Ukrajiny, které v ČR byla poskytnuta dočasná ochrana podle Lex Ukrajina. Žalobce měl připraven vyplněný formulář žádosti, který doplnil o požadované dokumenty a čestné prohlášení družky, že s žalobcem trvale žila v době, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující poskytnutí dočasné ochrany. Dále žalobce k prokázání vztahu s družkou nabízel svědectví nezletilé dcery družky o tom, že trvale žije s její matkou. Jednání probíhalo neformálně v čekárně krajského asistenčního centra za přítomnosti dalších osob. Zaměstnanec odboru cizinecké policie převzal od žalobce všechny dokumenty, po cca 30 min. žalobci vrátil formulář, ve kterém bylo vyznačeno, že žádost je nepřijatelná, neboť nebylo prokázáno, že žadatel (žalobce) je osobou podle § 3 zákona. K prokázání uvedených skutečností žalobce navrhoval provést výslech nrap. šťastné a druhého zaměstnance odboru cizinecké policie, dále výslech zaměstnanců krajského asistenčního centra nacházejících se v místnosti a předložil kopii žádosti o poskytnutí dočasné ochrany s vyznačeným důvodem její nepřijatelnosti.

3. Žalobce namítal, že podaná žádost byla nesprávným a nezákonným způsobem vyřízena podle Lex Ukrajina, o čemž svědčí zejm. důvod odmítnutí žádosti na formuláři. Pouze Lex Ukrajina v § 3 definuje osoby, na které se ochrana vztahuje. Žalobce však o dočasnou ochranu podle Lex Ukrajina nežádal, neboť ví, že nesplňuje podmínky pro její udělení. Lex Ukrajina nevyklučuje možnost podání žádosti podle zákona o dočasné ochraně, rovněž formulář žádosti nijak neodkazuje na to, že jeho použitím se jedná o žádost o poskytnutí dočasné ochrany pouze podle Lex Ukrajina. Pokud by tomu tak bylo, měla být zaměstnancem odboru cizinecké policie požadována po žalobci forma žádosti odpovídající žalobcově informaci o tom, o jakou formu ochrany žádá.
4. Na základě těchto důvodů žalobce navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí v řízení o dočasnou ochranu zrušil. Současně s žalobou podal návrh na přiznání odkladného účinku. Uvedl, že má pobytové vízum vydané v Maďarsku, na území ČR vstoupil dne 13. 3. 2022 a bude jej muset opustit po 90 dnech, pokud z důvodu přiznání odkladného účinku nebude moci ve smyslu § 58a zákona o dočasné ochraně požádat o vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpení pobytu.
5. V reakci na obsah předložené žádosti soud sdělením ze dne 26. 5. 2022, č. j. 59 A 45/2022-10, oznámil žalobci i žalované, že jako s žalovaným správním orgánem bude jednat s Policií ČR, neboť s otiskem úředního razítka Policie ČR byla příslušníkem odboru cizinecké policie žádost žalobci vrácena.

II. Vyjádření žalované

6. V písemném vyjádření k žalobě žalovaná nesouhlasila s tvrzením, že žádost o dočasnou ochranu byla vyřízena nezákonným způsobem. Žalovaná předně poukázala na § 1 odst. 2 Lex Ukrajina, ve kterém je stanovena přednost tohoto zákona před jinými právními předpisy v otázkách dočasné ochrany. Dle § 5 odst. 2 Lex Ukrajina je vyloučen soudní přezkum rozhodnutí, kterým byla vyslovena nepřijatelnost žádosti o dočasnou ochranu.
7. Dále žalovaná potvrdila, že žalobce, resp. jeho zástupce při podání žádosti o poskytnutí dočasné ochrany skutečně přítomnému policistovi v krajském asistenčním centru sdělil, že žalobce žádá o udělení dočasné ochrany z důvodu sloučení s družkou L. B., která dočasnou ochranu získala dne 12. 3. 2022, podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně. Z toho důvodu k žádosti o udělení dočasné ochrany přiložil čestné prohlášení družky.
8. Žalovaná poukázala na § 4 odst. 2 písm. a) Lex Ukrajina, podle kterého se § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně nepoužije. V Lex Ukrajina však není vyloučeno použití ustanovení § 52 uvedeného zákona, kde se hovoří o udělení dočasné ochrany na základě sloučení s osobou blízkou. Pod okruh osob podle § 52 zákona o dočasné ochraně by mohl spadat i žalobce s L. B. Správní orgán se tedy při rozhodování o žádosti o dočasnou ochranu zabýval mimo jiné tím, jestli spolu žalobce a L. B. trvale žili v době, kdy na Ukrajině začala válka, tedy dne 24. 2. 2022. Na základě podkladů, které k žádosti o dočasnou ochranu předložil žalobce, a na základě žádosti o dočasnou ochranu L. B. ze dne 12. 3. 2022 dospěl k závěru, že nikoliv. Podle vstupních a výstupních razítek otištěných v předloženém cestovním pasu se žalobce zdržoval na Ukrajině naposledy od 15. 8. 2021 do 5. 9. 2021, a podle žádosti o dočasnou ochranu žil před příchodem do ČR v Maďarsku. Jak sám uvedl v žalobě, disponuje pobytovým oprávněním v Maďarské republice. Při jednání o udělení dočasné ochrany předložil žalobce povolení k pobytu vydané Maďarskou republikou s dobou platnosti do 12. 9. 2022. Paní L. B. podle údajů uvedených v žádosti o dočasnou ochranu ze dne 12. 3. 2022 před příchodem do ČR žila na Ukrajině ve městě

Kyjev. Je evidentní, že žalobce a L. B. spolu trvale nežili v době začátku války na Ukrajině, a žalobce tedy nesplňoval podmínky pro udělení dočasné ochrany podle § 52 ani § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně.

9. Žalobci nemohla být podle žalované udělena dočasná ochrana ani podle § 3 Lex Ukrajina, neboť před dnem 24. 2. 2022 nepobýval na Ukrajině, jak specifikuje prováděcí rozhodnutí Rady EU 2022/382 v čl. 2 odst. 1 písm. a). Žalovaná soudu postoupila kopie žádosti o poskytnutí dočasné ochrany, čestného prohlášení L. B., datové stránky jejího cestovního pasu a razítka prokazujícího udělení dočasné ochrany, datové stránky a stránky s přechodovými razítky z cestovního pasu žalobcem a jeho karty povolení k pobytu v Maďarsku a rovněž žádosti o udělení dlouhodobého víza L. B.
10. Žalovaná navrhovala, aby soud rozhodl, že žaloba je nepřípustná podle § 68 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), eventuálně žalobu zamítl.

III. Replika žalobce

11. Žalobce v replice uvedl, že přednost Lex Ukrajina, kterou sama žalovaná připustila, nevylučuje subsidiární použití zákona o dočasné ochraně. Podle žalobce lze tedy postupovat dle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně, přičemž se nepoužije Lex Ukrajina. Protože ani žalovaná neuvádí, že s žalobcem bylo vedeno řízení podle Lex Ukrajina, je odkaz na § 5 odst. 2 Lex Ukrajina irelevantní.
12. Poukázal na to, že žalovaná konstatovala, že žádost bylo minimálně možné posoudit podle § 52 zákona o dočasné ochraně. Takový postup není z vyřízení žádosti zřejmý, není zřejmý ani z vyjádření. Pokud byla podaná žádost vadná, měla žalovaná žalobce vyzvat k odstranění jejích vad. Vyplněný formulář žádosti však převzala a vyřídila ji s ohledem na druhou stranu formuláře pouze podle Lex Ukrajina.
13. Žalobce tedy napadl formu vyřízení žádosti a aplikaci jiné právní úpravy. Zda má žalobce nárok na dočasnou ochranu podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně, má žalovaná posoudit ve správním řízení, v němž bude žalobce předkládat důkazy o tom, že splňuje podmínky pro přiznání dočasné ochrany podle zákona. Skutečnost, že se žalobce a jeho družka současně fyzicky nenacházeli na území Ukrajiny, bez dalšího neprokazuje, že spolu trvale nežili. Termín „*v době kdy nastaly skutečnosti*“ žalovaná vyložila striktně, smyslem ustanovení je poskytnutí dočasné ochrany i osobě, která má rodinné vazby s osobou, která již v ČR dočasnou ochranu získala. Aniž by žalovaná poskytla žalobci možnost uplatňovat práv v řízení o žádosti, vyřídila žádost formálně.

IV. Změna žalobního typu s ohledem na právní náhled soudu

14. S ohledem na skutečnosti doplněné žalovanou a posléze i žalobcem v replice se soud soustředil na posouzení povahy žalobou napadeného rozhodnutí ve věci vrácení žádosti o dočasnou ochranu jako nepřijatelné. Dospěl k závěru, že postup žalované spočívající ve faktickém vrácení tiskopisu žádosti o dočasnou ochranu jako nepřijatelné podle § 5 odst. 2 věta první Lex Ukrajina není pro nedostatek formy správním rozhodnutím ve smyslu dle § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), kterému by se mohl žalobce bránit žalobou proti správnímu rozhodnutí podle § 65 s. ř. s. ve spojení s § 17 zákona o dočasné ochraně. Ale je faktickým úkonem žalované, ve kterém lze spatřovat nezákonný zásah, proti němuž se žalobce může případně bránit žalobou na

ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s. Žalobce byl usnesením ze dne 21. 6. 2022, č. j. 59 A 45/2022-22, vyzván, aby s ohledem na právní náhled soudu na vrácení žádosti jako nepřijatelné zvolil správný žalobní typ dle s. ř. s.

15. V doplnění žaloby žalobce sdělil, že se tedy brání žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, jehož původcem je žalovaná, a navrhuje, aby soud vyslovil, že vrácení žádosti o poskytnutí dočasné ochrany podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně bylo nezákonným zásahem a žalovaná je povinna obnovit stav před nezákonným zásahem. Nezákonný zásah byl podle žalobce ukončen, ale jeho negativní důsledky trvají.
16. V reakci na změnu žalobních tvrzení žalovaná uvedla, že setrvává na názoru, že zamítnutí žalobcovy žádosti bylo v souladu se zákonem. Protože obsahově nedošlo ke změně žaloby, odkázala žalovaná na svoje předchozí stanovisko. Trvala na tom, že žaloba je nepřijatelná, protože podle § 5 odst. 2 Lex Ukrajina je soudní přezkum vyloučen. Eventuálně má soud žalobu zamítnout, neboť se žalovaná nezákonného zásahu nedopustila.

V. Posouzení věci krajským soudem

17. Žalobce se podanou žalobou brání vrácení žádosti o dočasnou ochranu jako nepřijatelné ze strany žalované. Skutkové okolnosti případu nejsou mezi účastníky sporné, soud proto nepovažoval za potřebné provádět dokazování svědeckými výpověďmi policistů příslušného odboru žalované, případně zaměstnanců krajského asistenčního centra, jak navrhoval žalobce, a k posouzení věci přistoupil na podkladě spisového materiálu, který k podané žádosti shromáždila žalovaná.
18. Mezi žalobcem a žalovanou není sporu o tom, že dne 11. 5. 2022 žalobcův zástupce požádal o poskytnutí dočasné ochrany žalobci na formuláři vyplněném dne 2. 5. 2022, který předal přítomnému policistovi v krajském asistenčním centru, spolu s příslušnými doklady a čestným prohlášením jeho družky L. B. Při podání žádosti žalobcův zástupce sdělil, že žalobce žádá o udělení dočasné ochrany podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně z důvodu sloučení s družkou L. B., která již dočasnou ochranu získala. Podaná žádost byla žalobci po krátkém posouzení vrácena příslušníkem Policie ČR, Krajského ředitelství Libereckého kraje, příslušného odboru cizinecké policie s vyznačením důvodu nepřijatelnosti, kterým bylo neprokázání, že žadatel je osobou podle § 3 zákona.
19. V první řadě soud konstatuje, že k rozhodnutí věci je v souladu s § 31 odst. 1 s. ř. s. povolán senát, neboť nejde o žádnou věc uvedenou v odst. 2 uvedeného ustanovení, a to ani věc mezinárodní ochrany, již jsou rozhodnutí podle § 2 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve věcech azylu a doplňkové ochrany.
20. Dále se soud zabýval tím, zda jsou splněny podmínky pro věcné projednání žaloby, zejména s ohledem na námitku žalované, že žaloba je nepřijatelná podle § 5 odst. 2 Lex Ukrajina, ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. ve spojení.
21. Podmínky poskytnutí dočasné ochrany na území ČR upravuje především zákon o dočasné ochraně, který byl přijat jako transpozice směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

Zákon o dočasné ochraně, který upravuje zejména procesní pravidla řízení o žádosti o dočasnou ochranu, důvody pro její neudělení, odnětí a zánik dočasné ochrany, právní postavení žadatele a osoby, které byla dočasná ochrana udělena, slučování rodiny, nebyl dosud aplikován, neboť v souladu s § 1 odst. 4 *se podle tohoto zákona postupuje v případě, že dočasná ochrana cizinců byla vyhlášena rozhodnutím Rady Evropské unie, jak předpokládá čl. 5 odst. 1 směrnice Rady 2011/55/ES, dle kterého Rada kvalifikovanou většinou rozhodne, zda se jedná o případ hromadného přílivu vysídlených osob na návrh Komise, která rovněž posoudí jakoukoliv žádost členského státu na předložení návrhu radě.*

22. Institut dočasné ochrany byl aktivován prováděcím rozhodnutím Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.
23. Zákonodárce na vydání rozhodnutí Rady 2022/382 reagoval vydáním Lex Ukrajina (§ 1 odst. 1 Lex Ukrajina). Z obecné části důvodové zprávy k tomuto zákonu vyplývá, že důvodem přijetí Lex Ukrajina byla specifická situace migrační vlny nebývalého rozsahu v důsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině, na kterou stávající zákon o dočasné nebyl dimenzován. Proto byl Lex Ukrajina přijat jako speciální právní úprava k zákonu o dočasné ochraně (§ 1 odst. 2), s tím, že se odchylně upravuje především řízení o udělení dočasné ochrany (§ 4 odst. 1), nicméně některá ustanovení zákona o dočasné ochraně budou nadále aplikována (§ 4 odst. 3), zejména ve věci neudělení nebo odnětí dočasné ochrany (§ 5 odst. 7), přičemž se rovněž užijí vybraná ustanovení zákona č. 325/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, s určitými výjimkami [§ 4 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3]. Cizinci, kterým se poskytuje na území ČR dočasná ochrana v návaznosti na rozhodnutí Rady, jsou definováni v § 3, v § 4 až § 7 je obsažena úprava řízení ve věcech dočasné ochrany, s odchylkami oproti zákonu o dočasné ochraně, jak již bylo uvedeno.
24. Podle § 5 odst. 1 Lex Ukrajina *žádost o udělení dočasné ochrany je nepřijatelná, jestliže*
 - a) *není podána osobně,*
 - b) *je podána cizincem, který není uveden v § 3,*
 - c) *je podána cizincem, který o dočasnou ochranu požádal v jiném členském státě Evropské unie, nebo*
 - d) *je podána cizincem, kterému byla udělena dočasná ochrana v jiném členském státě Evropské unie.*

Dle odst. 2 uvedeného ustanovení *Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky nepřijatelnou žádost cizinci vrátí a sdělí mu důvod nepřijatelnosti; soudní přezkum je vyloučen.*

25. Zvláštní část důvodové zprávy k § 5 Lex Ukrajina uvádí: *„Policie České republiky nebo Ministerstvo vnitra budou oprávněny takovou žádost nepřijmout a cizince ústně informovat o důvodu nepřijatelnosti. Současně se stanoví, že tento postup nebude podléhat soudnímu přezkumu. Cizinec totiž neobdrží žádné rozhodnutí, informacemi mu bude předána pouze ústně. Jedná se o mimořádný postup, který je ale dán mimořádnou uprchlickou vlnou, které Česká republika nyní čelí. ...“.*
26. Uvedenému odpovídá oběma účastníky popsaný postup při vrácení žádosti žalobci žalovanou. Žalobci byl vyplněný formulář žádosti o dočasnou ochranu fakticky vrácen po neformálním jednání a prověření uvedených skutečností žalovanou. Důvody vrácení žádosti pro nepřijatelnost žalobce seznal z druhé strany vráceného formuláře žádosti, do

kterého byl pouze křížkem u příslušné kolonky zaznamenán příslušný důvod vrácení žádosti.

27. Povahou úkonu správního orgánu, kterým je fakticky vrácena žádost, a žadateli jsou sděleny důvody jejího vrácení, se zabývá judikatura Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“). Podle závěrů NSS ve vztahu k vrácení tiskopisu žádosti o udělení dlouhodobého víza za současného sdělení důvodů nepřipustnosti žádosti je takové vyřízení žádosti pro nedostatek formy považováno za jiný úkon, který by mohl případně představovat nezákonný zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. (srov. usnesení NSS ze dne 30. 5. 2017, č. j. 7 Azs 227/2016-36, publ. pod č. 3603/2017 Sb. NSS.; rozsudky ze dne 26. 7. 2017, č. j. 6 Azs 236/2016-38; ze dne 16. 5. 2018, č. j. 6 Azs 82/2018-19; ze dne 30. 5. 2017, č. j. 7 Azs 227/2016-36).
28. S ohledem na právě uvedené má soud za to, že i postup žalované spočívající ve faktickém vrácení tiskopisu žádosti o poskytnutí dočasné ochrany jako nepřijatelné podle § 5 odst. 2 věta první Lex Ukrajina není pro nedostatek formy správním rozhodnutím ve smyslu dle § 65 s. ř. s., kterému by se mohl žalobce bránit žalobou proti správnímu rozhodnutí. Ale je faktickým úkonem žalované, ve kterém lze pojmově spatřovat nezákonný zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. Aplikace kompetenční výluky soudního přezkumu podané žaloby podle § 68 písm. e) s. ř. s. tak nepřichází v úvahu.
29. Soud neshledal ani jiné důvody nepřipustnosti žaloby na ochranu před nezákonným zásahem. Lex Ukrajina žádné zvláštní opravné prostředky, které by bylo nutno ve smyslu § 85 s. ř. s. vyčerpat jako obranu proti vrácení žádosti jako nepřijatelné, nestanoví.
30. Soud se dále zabýval posouzením, zda je možné žalobu posoudit jako nepřipustnou s ohledem na znění věty druhé § 5 odst. 2 Lex Ukrajina ve spojení s obecným ustanovením § 6 s. ř. s., podle kterého *z rozhodování soudů ve správním soudnictví jsou vyloučeny věci, o nichž to stanoví tento nebo zvláštní zákon.*
31. Podle ustálené judikatury správních soudů platí, pokud je ustanovení vnitrostátního práva v rozporu s právem Evropské unie k neprospěchu žalobce, je soud povinen od této vnitrostátní právní normy odhlédnout a nepoužít ji. V tomto směru lze odkázat na rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2017, č. j. 6 Azs 320/2017-20, publ. pod č. 3683/2018 Sb. NSS, body 68 až 72, v němž NSS odmítl použít ustanovení zákona o azylu neumožňující soudní přezkum zajištění cizince; či rozsudek ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016-49, publ. pod č. 3718/2018 Sb. NSS, bod 45, ve kterém NSS shledal, že vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení dlouhodobých víz je rovněž neslučitelné s unijním právem; dále rozsudek ze dne 9. 10. 2019, č. j. 5 Azs 283/2018-28, v němž NSS konstatoval, že kompetenční výluka se nevztahuje na rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza s tím, že důvod podání žádosti o dlouhodobé vízum není rozhodný.
32. Soud má za to, že v případě, kdy správní orgán vrátí žadateli žádost o poskytnutí dočasné ochrany podle § 5 odst. 2 věta první Lex Ukrajina s vyznačením důvodu nepřijatelnosti, čímž ho fakticky vyloučí z poskytnutí dočasné ochrany, jde o případ, kdy vyloučení ze soudního přezkumu je v rozporu s unijním právem, a větu druhou § 5 odst. 2 Lex Ukrajina, která obsahuje kompetenční výluku, nelze aplikovat. Čl. 29 směrnice Rady 2001/55/ES, který je systematicky zařazen v Kapitole IX s názvem Závěrečná ustanovení totiž stanoví, že *osoby vyloučené členským státem z poskytnutí dočasné ochrany nebo zajištění sloučení rodiny jsou oprávněny podat v členském státě opravný prostředek.* Oprávnění podat

opravný prostředek ve smyslu citovaného článku je třeba vykládat ve spojení s čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, podle kterého *každý, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem*. A rovněž s přihlédnutím k závěrům Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“), který právo na podání opravného prostředku vyložil jako možnost v určitém stadiu řízení podat opravný prostředek k soudu (srov. rozsudek ze dne 13. 12. 2017, C-403/16, ve věci *Soufiane El Hassani proti Minister Spraw Zagranicznych*). Ačkoli se jednalo o výklad čl. 32 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, vízový kodex, lze závěry SDEU o možnosti podání opravného prostředku proti rozhodnutí vnitrostátního orgánu o zamítnutí žádosti o udělení víza v určité fázi k soudu aplikovat obdobně.

33. Ostatně čl. 29 směrnice Rady 2001/55/ES byl transponován ustanovením § 17 zákona o dočasné ochraně, který počítá se soudním přezkumem rozhodnutí ve věci dočasné ochrany. Podle § 17 odst. 1 uvedeného zákona, *žalobu proti rozhodnutí ministerstva lze podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí, dle odst. 2 k řízení je místně příslušný soud, v jehož obvodu má žalobce hlášené místo pobytu*. Na citované ustanovení navazuje § 58a zákona o dočasné ochraně, jež stanoví podmínky vydání víza k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu, pokud je cizincem předložen doklad o podání žaloby proti rozhodnutí a návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě.
34. Lze uzavřít, že i vrácení žádosti o poskytnutí dočasné ochrany jako nepřijatelné podle § 5 odst. 2 věta první Lex Ukrajina podléhá soudnímu přezkumu s ohledem na čl. 29 směrnice rady 2001/55/ES, neboť tímto postupem byl žalobce z poskytnutí dočasné ochrany vyloučen.
35. Soud tedy přistoupil k posouzení otázky, zda při vrácení žádosti o poskytnutí dočasné ochrany jako nepřijatelné postupovala žalovaná v souladu se zákonem.
36. Jak již bylo uvedeno shora, Lex Ukrajina byl přijat jako speciální právní úprava k zákonu o dočasné ochraně a odchylně upravuje především řízení o udělení dočasné ochrany. Některá ustanovení zákona o dočasné ochraně však budou aplikována vedle Lex Ukrajina, jak vyplývá z § 4 odst. 3 Lex Ukrajina, zejména ustanovení upravující neudělení nebo odnětí dočasné ochrany, v souladu s § 5 odst. 7 Lex Ukrajina.
37. Lex Ukrajina v § 3 definuje cizince, kterým se na území ČR v návaznosti na rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 poskytuje dočasná ochrana. Pokud žadatel do definované kategorie cizinců nespadá, žádost je podle § 5 odst. 1 písm. b) Lex Ukrajina nepřijatelná a cizinci se vrátí. Stejným způsobem se postupuje také v případě, že žádost není podána osobně, je podána cizincem, který o dočasnou ochranu požádal v jiném členském státě, nebo mu již byla v jiném členském státě udělena. Pro jiné případy není zákonem vrácení žádosti jako nepřijatelné vyhrazeno.
38. V projednávané věci žalobce o poskytnutí dočasné ochrany nežádal jako cizinec splňující podmínky definované v § 3 Lex Ukrajina, byl si vědom toho, že do žádné z uvedených kategorií osob nespadá. Důvodem podání jeho žádosti bylo sloučení s družkou, které na územní ČR dočasná ochrana již byla udělena, čehož si byla žalovaná vědoma. Lex Ukrajina nevylučuje možnost podat žádost o poskytnutí dočasné ochrany podle zákona o dočasné ochraně. Žalované lze sice přisvědčit, že v souladu s § 4 odst. 2 písm. a) Lex Ukrajina se nepoužije § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně, nicméně nepochybně lze podat žádost o poskytnutí dočasné ochrany za účelem sloučení rodiny ve smyslu § 51 odst. 1,

odst. 2 písm. a), b) a d), případně § 52 zákona o dočasné ochraně. Užití těchto ustanovení zákona o dočasné ochraně není Lex Ukrajina vyloučeno, jejich aplikaci ostatně připouští i žalovaná. Fakt, že lze dočasnou ochranu za účelem sloučení rodiny při splnění podmínek § 51 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) či c) zákona o dočasné ochraně poskytnout, dokládá i jedna z částí formuláře žádosti. Žalovaná pak výslovně připouští také možné užití § 52 zákona o dočasné ochraně, dle kterého může být dočasná ochrana poskytnuta osobě blízké, která není uvedena v § 51 odst. 2, z důvodu zvláštního zřetele, za předpokladu, že spolu osoba blízká a cizinec požívající dočasné ochrany trvale žili v době, kdy došlo k událostem vedoucím k hromadnému přílivu vysídlených osob na území.

39. Pokud se v žalobcově případě žalovaná zabývala posouzením, zda žalobce a jeho družka L. B. spadají pod okruh osob podle § 51, resp. § 52 zákona o dočasné ochraně a zda jsou splněny podmínky trvalého spoluzití dle posledně uvedeného ustanovení, a po posouzení dokumentů předložených žalobcem a skutečností, které jí byly známy v souvislosti s udělením dočasné ochrany jeho družce, dospěla k závěru, že podmínky pro poskytnutí dočasné ochrany za účelem sloučení rodiny nejsou splněny, jak vyplývá z jejího vyjádření, bylo její povinností učinit tak v řízení řádně zahájeném podáním žádosti dne 11. 5. 2022 a o neudělení dočasné ochrany žalobci rozhodnout. Vrácení žádosti jako nepřijatelné podle § 5 odst. 2 věta první Lex Ukrajina totiž na případy nesplnění zákonných podmínek pro udělení oprávnění pobytu za účelem dočasné ochrany rodinnému příslušníku cizince, resp. osobě blízké nedopadá.
40. Soud tedy dospěl k závěru, že postup žalované, která dne 11. 5. 2022 žalobci podanou žádost o poskytnutí dočasné ochrany vrátila jako nepřijatelnou z důvodu, že žalobce nesplňuje podmínky § 3 Lex Ukrajina, aniž by v řízení v souladu se zákonem o dočasné ochraně projednala žalobcem uvedený důvod pro poskytnutí dočasné ochrany, jímž bylo sloučení rodiny s družkou, byl nezákonný.

VI. Závěr a náklady řízení

41. Z uvedených důvodů soud podle § 87 odst. 2 věta první s. ř. s. vyslovil, že zásah žalované spočívající ve vrácení žalobcovy žádosti jako nepřijatelné byl nezákonný, a protože negativní důsledky tohoto zásahu trvají, žalované uložil, aby obnovila stav před nezákonným zásahem, tj. stav před vrácením žádosti žalobci zpět s vyznačením důvodu nepřijatelnosti.
42. O žalobě soud rozhodoval, aniž nařídil ústní jednání, v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s tímto postupem vyslovili žalobce i žalovaná souhlas.
43. S ohledem na to, že po učinění nezbytných procesních kroků k vyřízení podané žaloby soud neprodleně ve věci rozhodl, nerozhodoval již samostatně o podaném návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě.
44. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl; měl-li účastník úspěch jen částečný, přizná mu soud právo na náhradu poměrné části nákladů řízení.
45. Žalobce byl s žalobou úspěšný, soud mu proto přiznal proti žalované právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce byl v řízení před soudem zastoupen advokátem, náleží mu proto náhrada nákladů spojených se zastoupením. Tyto náklady spočívají v odměně advokáta za zastupování ve výši 4 x 3 100 Kč za 4 úkony právní služby, tj. převzetí a příprava

zastoupení, podání žaloby a repliky, doplnění žaloby [§ 1 odst. 1, § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], dále v paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 4 x 300 Kč za 4 úkony právní služby (§ 13 odst. 3 a 4 advokátního tarifu). Na žalobce se vztahovalo tzv. osobní osvobození věci od soudních poplatků, právní zástupce soudu neprokázal, že je plátcem daně z přidané hodnoty, soud tedy přiznal žalobci na náhradě nákladů řízení částku 13 600 Kč a žalované uložil, aby tuto částku zaplatila k rukám právního zástupce žalobce v přiměřené lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 25. červenec 2022

Mgr. Lucie Trejbalová
předsedkyně senátu